

De Reserveofficier

De netwerk- en
belangenorganisatie voor
reserve officieren, gebouwd op
saamhorigheid en kennis

Magazine van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserveofficieren

2025 | 4

- Staatssecretaris Gijs Tuinman
- 4-Daagse NRFK-detachement
- Activiteitenkalender
- Verslag Airbornemars
- NRFK Concert 2025
- Diederik in Zuid-Korea

Voorwoord

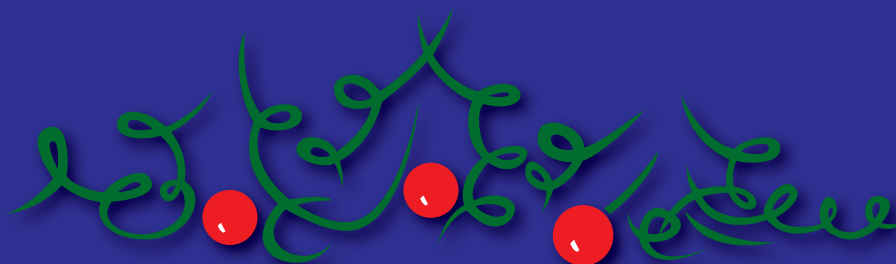
De donkere dagen voor de kerst staan weer voor de deur, iedereen is druk om de Kerstdagen weer sfeervol te laten verlopen met familie en vrienden. Kerst is een gebeurtenis die voor velen een feest van sfeer en traditie en religie is, maar ook een tijd van bezinning en inspiratie.

Juist in deze geopolitiek instabiele tijd met oorlog op minder dan 2 uur vliegen, is het zaak om stil te staan bij al diegenen die verlies en verdriet te verduren hebben gekregen het afgelopen jaar. Persoonlijke aandacht is een kleine moeite en geeft hoop en steun, essentieel om de draad weer op te pakken!

Als KVNRO staan wij al sinds 1917 op het kruispunt tussen samenleving en defensie, zowel civiel als militair en dat blijven we doen. Juist in deze tijd is het belangrijk om verantwoordelijkheid te nemen en onze ambassadeursfunctie optimaal uit te dragen. Het zijn van reservist is een eervolle taak, gecombineerd met alle kennis en kunde die bij u aanwezig is, ongeacht of u actief dienend of postactief bent. Afgelopen zomer zat uw hoofdbestuur om de tafel met de huidige demissionaire Staatssecretaris Tuinman, die als oud-militair weet waar de KVNRO

voor staat, en aan ons de oproep deed om voor defensie een actieve en substantiële rol te spelen. Vanzelfsprekend doen wij dat, met volle overtuiging werken wij mee aan een weerbaar Nederland zodat veiligheid en vrijheid gewaarborgd blijven voor nu en in de toekomst. Defensie zit midden in een transitie, en de reservist is daarbij hard nodig. Wij kunnen een nieuwe generatie reservisten activeren, die momenteel middels diverse 'maatwerkcontracten' als parttime militair actief kunnen bijdragen. De KVNRO is al meer dan 100 jaar een betrouwbare partner, en wil dat voor de toekomst ook blijven. Ik heb er alle vertrouwen in dat u uw verantwoordelijkheid oppakt en constructief bijdraagt!

***Ik wens u een mooi kersfeest
en een gezond en uitdagend 2026.***

Interview met Gijs Tuinman

Hoe staat het met de opschaling?

Een jaar later met Gijs Tuinman. Resultaten en realisme. Bijna een jaar na het vorige gesprek in zijn werkkamer spreken we staatssecretaris Gijs Tuinman opnieuw. We evalueren de plannen en stellen de vraag die in reservistenland klinkt: hoe staat het nou écht met de opschaling?

De ambities zijn groot. Tienduizenden extra reservisten. Meer weerbaarheid en meer samenwerkingen met bedrijven. Wat is er terechtgekomen van de plannen en waar staat de reservist inmiddels in dat veranderde landschap? 2025 bleek een belangrijk jaar voor reservisten en ook voor hun erkenning van hun rol binnen de krijgsmacht. Onder leiding van staatssecretaris Gijs Tuinman heeft het reservistenapparaat zowel kwantitatief als kwalitatief belangrijke vooruitgang geboekt.

“Er zijn dit jaar grote stappen gezet”

“Er zijn dit jaar grote stappen gezet” begint Gijs het gesprek. En toch: onder reservisten leeft nog altijd het beeld dat het allemaal traag gaat. Tuinman herkent dat ongeduld. “Ik begrijp dat mensen tempo willen. Dat wil ik ook. Maar we bouwen aan een pijpleiding, geen trechter. Dat kost tijd, maar we komen er.”

Opschaling in cijfers en cultuur

Zo nam de instroom aantoonbaar toe. Het vernieuwde Dienjaar trok een bredere en gemotiveerdere groep jongeren aan die Defensie niet alleen zien als werkgever, maar als opleider én maatschappelijke bijdrage. Ook Defensity College groeide sneller dan verwacht; de deelname van Prinses Amalia zorgde voor extra zichtbaarheid en leidde tot meer belangstelling.

Daarnaast werd dit jaar de eerste fase van het nationale weerbaarheidsprogramma gestart. Een pragmatische en noodzakelijke stap, aldus Tuinman: “Weerbaarheid is geen luxe, het is kunnen handelen wanneer het ertoe doet. En dat geldt voor iedereen: reservist, student, specialist, burger.”

De beëdiging van nieuwe reservisten in Den Haag en het programma rond Defensity College lieten volgens hem zien dat de maatschappelijke betrokkenheid groeit. “Het mooiste is dat jongeren het reservist zijn niet meer zien als iets bijzonders of exotisch. Ze zien het als een manier om bij te dragen.”

De rol van cultuur: een stille maar noodzakelijke omslag

Tegelijkertijd blijft cultuur volgens Tuinman een van de grootste uitdagingen. De groei van de organisatie gebeurt na jaren van krimp, en die reflexen zitten nog diep.

“We moeten af van wij-zij. Een reservist is geen uitzondering, geen bijrol. Als iemand het uniform draagt, is het gewoon een collega. Punt.”

Dat vraagt volgens hem niet alleen organisatorisch werk, maar ook een denkomslag.

“Er is zo’n enorme diversiteit onder reservisten dat één woord wat mij betreft eigenlijk niet genoeg

meer is. Van studenten tot specialisten, van cyber tot geneeskunde. Maar het maakt mij niet uit welk label we erop plakken, zolang hun rol maar helder en volwaardig is."

Er wordt dan ook hard gewerkt om zaken ook makkelijker te maken voor de reservist: "Kijk naar de resultaten van de boogtent-sessies. Reservisten kunnen nu gewoon verlof aanvragen zonder hele papier winkel. Dit is een stap, en we moeten er nog meer maken."

**Werkgevers die zelf aankloppen:
"Er waait echt een andere wind"**

Een van de meest opvallende ontwikkelingen waar Tuinman zichtbaar trots op is, betreft de samenwerking met het bedrijfsleven. Waar Defensie voorheen moest leuren, melden werkgevers zich

nu zélf. "Ik overdrijf niet als ik zeg dat het bedrijfsleven misschien wel sneller in beweging is dan wijzelf. Werkgevers snappen dat veiligheid hun eigen continuïteit raakt. Ze willen bijdragen aan een weerbaar Nederland." Met convenanten van Rabobank, Heijmans, KLM, Accenture, KPMG en vele anderen ontstaat er een nieuwe norm: CAO's waarin 5, 10 of zelfs 15 reservistendagen zijn opgenomen, werkgevers die actief ruimte maken voor opleiding en inzet, managers die trots zijn op welke vaardigheden hun reservisten terugbrengen.

De vraag blijft; zijn we er al?

Tuinman blijft realistisch. "We zijn onderweg. Maar volledig klaar? Nee. Dat kun je pas zeggen als we echt die 20.000 reservisten hebben, met duidelijke afspraken, duidelijke inzetbaarheid en een cultuur die dat ondersteunt."

Aan het eind van het gesprek komt Tuinman terug op de essentie. "Als het erop aankomt, doen we dit als samenleving. Niet alleen met beroepsmilitairen. Niet alleen met reservisten. Niet alleen met bedrijven. Maar samen. En daarin is de reservist onmisbaar."

Nu eerst de feestdagen natuurlijk. De staatssecretaris beëindigt ons gesprek dan ook met

De beste wensen voor onze lezers

foto's Ministerie van Defensie

"Laten we in het nieuwe jaar samen blijven bouwen aan een sterk reservistennetwerk, meer weerbaarheid en nóg meer samenwerking met het bedrijfsleven."

Activiteitenkalender NRFK 2025/2026

22 december 2025

108-jarig jubileum KVNRO

6 januari 2026

30-jarig jubileum AVRМ

Februari

Algemene ledenvergadering AVRМ

April 2026

NRFK Koningsfeest

4 mei 2026

Dodenherdenking

met militaire ceremonies en kransleggingen op verschillende plaatsen in Nederland

12 en 13 mei 2026

Tweedaagse Militaire Prestatietoht

www.kvnro.nl > Activiteiten > TMPT

<https://2dgsmilprestocht-site.e-captain.nl/>

23 of 30 mei 2026

Algemene Vergadering KVNRO

in de omgeving van Utrecht

21-24 jul 2026

Vierdaagse van Nijmegen

Actieve reservisten die willen meelopen met het NRFK-detachement melden zich aan via detco4daagse@nrfk.nl

5 september 2026

79e Airborne Wandeltocht

www.airbornewandeltocht.nl

September 2026

Long Distance Patrol in de Pyreneeën

22 dec 2026

109-jarig jubileum KVNRO

Succesvolle 4-Daagse voor NRFK-detachement

Ook in 2025 nam het NFK-detachement deel aan de Vierdaagse van Nijmegen, dat dit jaar voor de 107e keer plaatsvond en voor de 100^e keer vanuit Nijmegen startte. Het detachement bestaat al tientallen jaren. Wat ooit begon als het KVNRO-detachement, groeide uit naar een NFK-detachement waar leden van de KVNRO en AVRМ aan deelnemen.

Voor legering op Heumensoord, het tijdelijke kamp voor deelnemende militairen op de grens van Nijmegen, waren dit jaar voor het eerst meer Nederlandse aanmeldingen dan de beschikbare capaciteit toeliet. Daardoor moest het NFK-detachement noodgedwongen vijf van de twintig aangemelde lopers inleveren. Helaas vielen in de eerste weken van juli alsnog twee lopers met marsfracturen en ook de verzorger uit. Omdat de deadline van administratieve wijzigingen inmiddels was verstreken, verscheen het detachement uiteindelijk met 13 lopers op dinsdag 15 juli aan de start.

Het detachement bestond uit een unieke samenstelling van zowel beroepsmilitairen als reservisten, waarbij alle Nederlandse krijgsmachtdelen waren vertegenwoordigd. Eenheid van tenue en uitrusting was daardoor een visueel kleurspel. Bijna de helft van de lopers had niet eerder in een militair detachement gelopen.

De eerste wandeldag was erg benauwd door de hoge luchtvochtigheid. De tweede dag kenmerkte zich door meerdere hoosbuien die door de lopers

werden getrotseerd met een groene regenjas. De derde en vierde dag waren relatief koel en zwaar bewolkt, wat tot prachtig wandelweer leidde. Ondanks de tienduizenden medelopers ontmoetten meerdere verenigingsleden elkaar spontaan op de route. Het NFK-vaandel diende daarbij als herkenningspunt. Naarmate de kilometers vorderen, lieten steeds meer detachementslopers zich behandelen wegens blaren, knie en rug.

Gedurende de dagen groeide de onderlinge saamhorigheid. Detachementscommandant Jos en plaatsvervanger Peter namen deel aan de commandantenvergaderingen. Lopers Adam, Wouter en Frank droegen afwisselend voorop het NFK-vaandel. De voorzangers Matthijs, Jos, Peter en Wouter wisselden elkaar flexibel af. Loper Mitchell zorgde verbaal voor een vaste cadans tijdens het passeren van defileerpunten, wat niet eenvoudig is tijdens een volksfeest met oorverdovende muziek. Vaandrig Frank ontwikkelde een eigen act met handgebaren waar het hele detachement enthousiast aan meedeed. Bij gemis aan een eigen verzorger hielp iedereen elkaar tijdens de rustmomenten waar mogelijk met eten, drinken en het uitwisselen van tips voor het verkleinen van de kans op blaren.

Het uitgebreide zangrepertoire van het detachement kwam goed van pas, en oogstte lof van andere militaire en civiele lopers. Al lopende werd het repertoire uitgebreid met geïmproviseerde coupletten en zelfs een nieuw lied. De zelfbedachte spreuk "als je zingt, kan je niet voelen" werd gretig gebruikt om opkomende gedachten aan pijnlijke blaren naar de achtergrond te verdringen. Een van de hoogtepunten was het zingen van

Wist u dat...

- ... In 1909 de eerste Vierdaagse plaatsvond vanuit 10 kazernes over 15 parcoursen?
- ... In 1921 maar liefst 44,6% van de deelnemers uitviel?
- ... Pas in 1925 Nijmegen de vaste startplaats werd?
- ... Er vanaf 1928 ook buitenlandse deelnemers werden toegelaten?
- ... Er in de periode 1940-1945 geen Vierdaagse plaatsvond?
- ... In 1954 voor het eerst de grens van 10.000 inschrijvingen werd gepasseerd?
- ... In 1983 de 4Daagse een eigen gladiool genaamd 'Vierdaagse' kreeg?
- ... In 1995 voor het eerst rolstoelers meedoen?
- ... Zij pas in 2009 ook een Vierdaagsekruisje krijgen?
- ... In 2005 voor het eerst werd geloot omdat de maximale capaciteit werd bereikt?
- ... In 2006 de 4Daagse na één dag werd afgelast wegens extreme weersomstandigheden?
- ... In 2022 de eerste wandeldag werd geschrapt vanwege extreme hitte?
- ... In 2024 de gewichtseis van de bepakking verviel om dezelfde reden?
- ... Dit jaar een recordaantal van 42.777 Vierdaagselopers de eindstreep haalde?

het Mineurslied bij de tent van de Genie, midden op de pontonbrug over de Maas bij Cuijk. Samen met de regimentsadjutant zong het voltallige detachement uit volle borst het Mineurslied en liet de brandewijn zich goed smaken.

Aansluitend liep het detachement rechtstreeks door naar het eindpunt Charlemagne. Daar werd het detachement traditiegetrouw opgewacht door kap b.d. Joep Reijnen. Ook werden daar de welverdiende medailles uitgereikt. Lopers Nick en Peter behaalden hun eerste Vierdaagse medaille. Majoor Antoon volbracht de tocht voor de derde keer succesvol en voor het eerst zoals bedoeld (4 dagen à 40 kilometer met minimaal 10 kilo bepakking). Ook dit jaar kende het detachement geen uitvallers.

Aansluitend nam marinier Sietse deel aan de speciale intocht van de honderden mariniers die in een gelegenheidsdetachement eensgezind het 360-jarig bestaan van het Korps Mariniers vierden. Het NRFK-detachement volgde al snel daarna om de verplichte intocht over de Via Gladiola te lopen. Met het passeren van de eretribune kwam de formele parade ten einde en liep het detachement onder leiding van een muziekkorkest rechtstreeks

naar de bussen die hen terug naar Heumensoord brachten.

Wij kijken terug op een gezellige en zeer geslaagde, grensverleggende activiteit waarbij de onderling saamhorigheid snel groeide en ervoor zorgde dat niemand opgaf.

De eerste aanmeldingen voor de 108^e Vierdaagse in juli 2026 zijn alweer binnen. De inschrijving sluit naar verwachting al eind januari 2026. Heb je interesse om deel te nemen als loper of verzorger van ons detachement, meld je dan aan via detco4daagse@nrfk.nl

Fotografie: Ministerie van Defensie

Verslag Airbornemars

Op zaterdag 6 september 2025 vond voor de 78e keer de Airborne Wandeltocht in en om Oosterbeek plaats. Het is 's werelds grootste eendaagse herdenkingswandeltocht met ruim 37.000 deelnemers en vijf verschillende wandelafstanden. Een detachement van de AVRМ was erbij met het vaandel van de NRFK.

Deze wandeltocht vindt jaarlijks plaats op de eerste zaterdag van september. Herdenking van de Slag om Arnhem in 1944 staat daarbij centraal. De wandelroutes gaan deels over de opmarsroutes van de Britse en Poolse militairen. Dit jaar namen 21 AVRМ/KVNRO wandelaars deel aan de wandeltocht in Oosterbeek. Er werd aan verschillende afstanden deelgenomen.

Traditiegetrouw verzamelden de deelnemers zich op vrijdagmiddag en werd begonnen met een bezoek aan het Airborne museum. Teruggekomen op de camping gaf Jasper Nalis een interactieve 'lezing' over opgegraven herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog in het gebied rondom de slag om Arnhem. Daarna volgde (ook al traditiegetrouw) de barbecue die weer prima werd verzorgd door de vaste cateraar Han Mennink van Echo's Home Havelte.

Op zaterdagochtend na het ontbijt verplaatsten de deelnemers zich richting Sportpark Hartenstein. Na het spelen van de Last Post en het defilé ging de groep op weg. Zowel het Korps Nationale Reserve als Britse detachementen waren zeer ruim vertegenwoordigd.

Hoogtepunt op de route was het bezoek aan de Airborne Begraafplaats in Oosterbeek waar ruim 1.750 Britse en Poolse militairen liggen begraven die in de Slag om Arnhem het leven lieten. Ook zijn daar drie Nederlandse oorlogsgraven. Op het ereveld staat een Cross of Sacrifice, waarop een bronzen zwaard is aangebracht. Het kruis staat symbool voor alle militairen die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland zijn gesneuveld. Traditiegetrouw legde het detachement een krans bij het monument met passend eerbetoon.

Op de route waren diverse kunstuitingen te zien en te beleven. Van witte rook en hangende parachutisten tot morsecodes en radioberichten. Ook waren er re-enactment teams die in historische kostuums en met schmink nagemaakte verwondingen een

historisch kamp nabootsten. Verder wandelden leden van de Living History Group War Department mee op delen van de routes om het verhaal van de Slag om Arnhem letterlijk levend te houden.

Er waren geen uitvallers bij onze wandelaars, dus alle medailles konden worden uitgereikt aan het eind van de middag. De meeste deelnemers gingen hierna naar huis, hoewel de campingplaatsen waren geboekt tot en met zondag. Dit helemaal door de NRFK georganiseerde en betaalde weekend staat ook voor volgend jaar weer gepland in het weekend van zaterdag 5 september 2026. Dus reserveer de vrijdag, zaterdag en wellicht ook de zondagmorgen daarvan in je agenda!

Tot volgend jaar...

De Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserveofficieren feliciteert Prinses Catharina-Amalia, Prinses van Oranje, van harte ter gelegenheid van haar verjaardag op 7 december

Zijne Majesteit de Koning heeft bij Koninklijk Besluit met ingang van 30 september 2025 Hare Koninklijke Hoogheid de Prinses van Oranje aangesteld bij het reservepersoneel van de Krijgsmacht, in de stand van matroos der derde klasse bij de Koninklijke Marine en in de stand van soldaat der derde klasse bij de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

De Prinses van Oranje begint per 30 september haar opleiding aan Defensity College. Zij zal diverse theoretische modules en trainingen van de opleiding doorlopen en als werkstudent bij de Bestuursstaf van Defensie aantreden.

Foto: © RVD – Gemmy Woud-Binnendijk

NRFK Concert 2025

Voor het vierde jaar op rij was de Fanfare van het Korps Nationale Reserve bereid een concert te verzorgen voor de leden van de Nederlandse Reservisten Federatie Krijgsmacht (NRFK) en zoals gebruikelijk was de plaats van handelen Dorhout Mees in Biddinghuizen.

De militaire muziekkorpsen komen op aanvraag optreden en degene die de aanvraag doet hoeft daar niets voor te betalen. Maar er is natuurlijk toch een voorwaarde; je moet als aanvrager de muzikanten (circa 75 personen) en de ondersteuners, denk daarbij aan geluid en licht opbouwen en afbreken, (circa 15 personen) van een diner voorzien.

De NRFK heeft de afgelopen vier jaar iedereen kunnen voorzien van een uitgebreid buffet met voor-, hoofd-, en nagerechten en van de orkestleden hebben we vernomen dat ze graag bij de NRFK komen optreden omdat ze vaak bij andere optredens afgescheept worden met een broodje kroket.

Ook dit jaar opende de voorzitter van de NRFK, Lkol KMar (bd) Eugenio van Berkom de samenkomst

met een welkom aan alle aanwezigen. Naast de leden van de NRFK waren ook de inwoners van omliggende gemeentes van Biddinghuizen uitgenodigd. Zo waren er inwoners van Biddinghuizen, Dronten, Nunspeet, Apeldoorn en zelfs uit Urk. De dirigent, kapitein Alfred Willering, (de enige dirigent die gezien zijn lengte, geen verhoging nodig heeft), startte het concert om exact 20.00 uur. Voor de pauze konden we luisteren naar een aantal wat rustige en serieuze muziekstukken terwijl na de pauze het genre wat luchtiger werd.

Een fanfare kan zich laten begeleiden door een solist, in dit geval een zangeres en een trombonist. Deze laatste speelde, zo te zien moeiteloos, een improvisatie van "in de grotten van de bergkoning" uit de Peer Gynt Suite van Edvard Grieg. Erg mooi.

De voorzitter riep in de pauze het bestuur naar voren om hen te bedanken voor het vele werk dat ze het hele jaar door voor de vereniging verrichten.

Ook dankte hij zijn echtgenote die het voor hem mogelijk maakt om veel vrijwilligerswerk te doen.

Na het laatste nummer kreeg de dirigent een beeldje aangeboden; een beeldje dat was samengesteld uit bouten en moeren en dat een dirigent voorstelde. Ook waren er attenties voor de spreekstalmeester en de contactpersoon van het orkest.

Na afloop werd de aanwezigen nog een drankje en wat Victor Hotel aangeboden. Voor een aantal genodigden werd in de brasserie van Dorhout Mees nog wat nagepraat. Aangezien Biddinghuizen zowat in the middle of nowhere is en de locatie ook beschikt over een hotel, bracht een aantal bezoekers de nacht ook in Biddinghuizen door.

Het concert voor 2026 staat gepland op vrijdag 18 december.

Foto: Vaste bezoekers van het NRFK concert.

Kol Stallmann (plv inspecteur respers KL), Kol Lettinga (erelid) en Lkol Slegers (cdt KNR)

Bijgaand artikel is eerder gepubliceerd in de Militaire Spectator. Hans Garrels is al jaren lid van de KVNRO en in overleg met hem en met toestemming van de redactie van de Militaire Spectator, plaatsen we het graag in de Reserveofficier. Zowel Hans als Militaire Spectator dank!

‘Het is geen rocket science, maar een kwestie van ownership’

Afzwaaiend reservist Hans Garrels maakt de balans op

Hans Garrels besloot na zijn dienstplicht reservist te blijven en na vier decennia neemt Defensie in oktober afscheid van hem. In gesprek met de Militaire Spectator kijkt hij terug op zijn gevarieerde loopbaan bij de krijgsmacht. Gezien de geopolitieke spanningen moet de organisatie volgens hem vaart maken en zich zodanig aanpassen dat het werven van reservisten ondersteund wordt, want anders komt het voortzettingsvermogen in gevaar. Garrels roept op verantwoordelijkheid te nemen en keuzes te maken, want de situatie is tamelijk acuut: er zijn op zijn minst 50.000 reservisten nodig om in voorkomend geval de gevolgen van inzet in het kader van hoofdtak 1 te managen, liefst nog (veel) meer. Maar met de bestaande organisatie in combinatie met de huidige wervingscapaciteit gaat dit nooit binnen de gestelde termijnen lukken.

Frans van Nijnatten en Arthur ten Cate

Luitenant-kolonel Hans Garrels (63) is als dienstplichtig (lichting 84-2) pelotonscommandant geplaatst bij 42 PainfBat Limburgse Jagers in Seedorf. Sinds 2006 werkzaam in nationale operaties, eerst geplaatst als Officier Veiligheidsregio (OVR) en later als Officier Beleidsteam (OBT) in Utrecht en van 2014 tot 2022 Regionaal Militair Beleidsadviseur (RMBA) in Veiligheids- & Gezondheidsregio Gelderland-Midden, Sie NatOps 11 LMB. In zijn laatste functie bij Defensie was hij projectleider Forward Innovation Team KIXS (COMMIT). Na een loopbaan van 15 jaar in diverse managementfuncties bij ING startte hij 20 jaar geleden een eigen onderneming in bedrijfs- en projectontwikkeling met focus op de Balkan. Naast de ‘reguliere’ plaatsingen is Garrels twee maal, in 2003 en 2011, in Bosnië-Herzegovina op uitzending geweest (SFOR/EUFOR) en heeft hij van 2012 tot 2017 de rol van programmanager

‘Adaptieve Krijgsmacht’ (BReS, huidige ARES) vervuld. Van 2008-2010 was hij Assistent Secretary-General Netherlands CIOR (Confederation Interalliee des Officiers Reserve, NAVO) Presidency en van 2014-2024 Chair Seminar & StratComm Committee van diezelfde organisatie.

Na 41 jaar als reservist te hebben gewerkt komt er nu een einde aan uw dienstverband?

‘Ik word inderdaad geacht te stoppen militair actief te zijn per 1 oktober. Met 63 jaar en drie maanden heb ik er dan al een jaar extra opzitten. Het heeft dus alles te maken met de leeftijdsgrens die Defensie nog altijd hanteert.’

Foto: MCD Jan Dijkstra

Het is dus geen eigen keuze?

‘Nee, zeker niet. Ik vind het vreemd dat, gezien de omstandigheden waarin Defensie zich momenteel bevindt, toch afscheid neemt van mensen die zouden willen blijven en kunnen bijdragen. Het betekent dat er veel kennis uit de organisatie verdwijnt. Dat is moeilijk te verenigen met de leus dat er juist heel veel mensen nodig zijn om de reguliere krijgsmacht en het reservistenbestand op orde te brengen.’

Zijn het juist mensen als u met veel ervaring die de opschaling van Defensie zouden kunnen organiseren?

‘Niet per se, hoewel het toepassen van lessen uit het verleden daar wel goed bij te pas zou kunnen komen.’

Wat was de aanleiding om reservist te worden?

‘Tijdens mijn dienstplicht leerde ik de krijgsmacht kennen als een prachtig en belangrijk bedrijf. Maar daarnaast heerst er ook een bureaucratische en

dogmatische praktijk en daar wilde ik in mijn beroepsleven niet van afhankelijk zijn. Reservist worden was voor mij de beste deal.’

Hoe typeert u de huidige situatie vergeleken met ‘vroeger’?

‘Veertig jaar geleden kwamen er jaarlijks 150.000-180.000 jongens binnen in de grote opleidingsfabriek die Defensie toen was. Tijdens de Koude Oorlog en met de Berlijnse Muur was er een gestolde werkelijkheid ontstaan, een geopolitieke situatie die enkele decennia vrijwel onveranderd bleef. Dat maakte het mogelijk om veel tijd te besteden aan doctrine-ontwikkeling en bepaalde ideeën tot in de finesses uit te werken. Daarnaast was er door die enorme aantallen dienstplichtigen een expliciete competentie ontstaan in het goed kunnen selecteren van mensen voor posities binnen landmacht, marine en luchtmacht. Termen van toen, zoals ‘gevechtskracht’ en ‘mobilisabele eenheden’, horen we nu te pas en te onpas. Zulke concepten, die in de Koude Oorlog konden worden uitgewerkt, kunnen nu echter niet gerealiseerd worden als Defensie haar huidige organisatiestructuur en

dito ondersteuning handhaaft. We bouwen dan de spreekwoordelijke reus met lemen voeten.’ Wat we zien en ervaren is dat het (personeels-logistieke) systeem dat we vandaag de dag gebruiken voortkomt uit de tijd van de mobilisabele eenheden: grote eenheden aan personeel die planbaar voor een X-periode opkwamen. Mede als gevolg van allerlei personele tekorten door de bezuinigingen is men reservisten gaan inzetten zoals die in dit systeem nooit waren voorzien. Er zijn nu in de hele defensieorganisatie dagelijks honderden reservisten werkzaam, velen parttime, maar ook fulltimers (32-uur plus) om de organisatie draaiend te houden. Zowel in capaciteit als in kennis en competenties. Zeg maar het ‘dichtlopen van de gaten’. De personeels-logistieke ondersteuning alsmede de arbeidsvoorwaarden zijn hierin niet met hun tijd meegegaan. Kijk bijvoorbeeld naar de discussie rondom de verlofurenproblematiek bij reservisten. Wat ik wil zeggen is dit: wanneer we deze ondersteuningsmiddelen en arbeidsvoorwaarden niet (snel) aanpassen aan de eisen die voor de organisatie nodig zijn, dan is de omvang van de uitdagingen in het werken met reservisten door Defensie nu verwaarloosbaar vergeleken bij de uitdagingen die dan op de organisatie afkomen.

Wat is de positie van reservisten hierin?

‘De problemen met het werven en inzetten van reservisten zullen exponentieel vergroot worden, waarmee we de organisatie onmachtig zullen maken. Een voorbeeld: alle burgermedewerkers hebben van de staatssecretaris een e-mail gekregen waarin hij ze vroeg of ze reservist willen worden. Goed om te weten dat in 2019 reeds met de bonden is afgesproken dat burgers die reservist zijn

inzet in een militaire functie toch mogelijk is. Alles moet door hetzelfde systeem dat ooit bedoeld was voor grote mobilisabele groepen. Het is iedere keer een gedoe en een gebrei om dat te laten werken. Ik onderschrijf de ambitie, mede gebaseerd op de dreigingsanalyse, om over vier jaar 50.000 reservisten te hebben helemaal, maar dan moet er wel een nieuw fundament liggen in plaats van de structuur uit het verleden. En let wel: in 48 maanden 50.000 (opgeleide) reservisten is vanaf nu elke maand 1.000 (!) reservisten werven, selecteren en opleiden. Dat is wat nu ongeveer op jaarbasis gebeurt. Dan laten we de opvang van de uitstroom van reservisten nog buiten beschouwing.

Onderstreept uw eigen carrière als ‘projectmatig’ reservist die op veel functies is ingezet de problemen?

‘Indertijd was ik programmamanager bij BReS, en kon ik dwars door de hele organisatie gaan. Ik heb een goed beeld en een goed netwerk opgebouwd en leren begrijpen waarom er zo’n verscheidenheid is aan opvattingen en werkwijze bij diverse defensieonderdelen en binnen onderdelen van eenheden. Over het algemeen is het systeem te opportuun van karakter: er doemt een probleem op en vervolgens wordt de vraag gesteld: wat gaan we er aan doen? Een voorbeeld is een lang van tevoren geplande (jaarlijkse) NAVO-oefening. Ondanks eerdere toezeggingen bleek er bij Defensie niemand beschikbaar om daaraan deel te nemen en te helpen bij het scripten hiervoor. Vervolgens werd ik op het allerlaatste moment gevraagd en was ik gelukkig wel in de omstandigheid om hierin te kunnen ondersteunen. Iedereen is druk en bezig met gaten stoppen. En hoe gaat dat dan? Wie eenmaal in zo’n netwerk zit, wordt de volgende keer ook gebeld.’

‘Nee’ is geen antwoord?

‘Ik heb ‘ja’ gezegd omdat ik een zekere verantwoordelijkheid voel: als de organisatie mij dat vraagt en ik kan, dan ga ik. De Nederlandse krijgsmacht moet mijns inziens bij dergelijke oefeningen zo goed mogelijk vertegenwoordigd zijn, dat heeft ook te maken met ownership. Aan het scripten voor deze oefening namen 470 mensen uit NAVO-lidstaten mee, en slechts één persoon uit Nederland. Dat is bedenkelijk, want je kunt dan weinig punten claimen. Maar blijkbaar zijn andere zaken dan toch belangrijker.’

In 48 maanden 50.000 (opgeleide) reservisten is vanaf nu elke maand 1.000 (!) reservisten werven, selecteren en opleiden

vanaf 2021 met behoud van (eventueel lager) militair salaris ingezet kunnen worden. In de praktijk is deze regeling nog steeds niet ingevoerd en moeten er ongeoorloofde trucs uitgehaald worden zodat

Wat is ownership dan precies?

‘Het willen aanvaarden van verantwoordelijkheid. Ik heb bij BReS een vijftigtal projecten gedraaid. Ik heb naar de organisatie gekeken vanuit de vraag waar de gaps en de delta’s zitten met betrekking tot het voortzettingsvermogen. Een voorbeeld is de Permanente Vertegenwoordiging (PV) in Brussel en SHAPE in Mons, waar Nederland geen voortzettingscapaciteit heeft op het moment dat de NAVO in een gewapend conflict zou raken. Volgens mij lag de oplossing in een schaalbare pool van reserveofficieren, die ook in het Defensie Operatie Centrum, of bij de PV of een in crisisactieteam

Defensie zal toch backfill moeten hebben voor alle reguliere opschaling waarover momenteel nagedacht wordt?

‘Inderdaad, maar dan zal Defensie als werkgever aantrekkelijker moeten zijn. Ik onderschrijf de ambities om de krijgsmacht uit te breiden en het plan om bijvoorbeeld voor de landmacht zogeheten ‘vierkante brigades’ te maken van vier bataljons met gevechtsondersteuning. Als die tot ernstinzet komen zullen er slachtoffers vallen voor wie gekwalificeerde opvolging moet zijn. Willen we over vijf jaar een oorlogsorganisatie hebben, dan moet, gekeken naar alle OPCO’s, het aantal reservisten

Foto: Militaire Spectator Frans van Nijnatten

zouden kunnen meedraaien. In 2015 hadden we tien ervaren reserveofficieren die hun dienstplicht nog hadden vervuld op het oog. Pas afgelopen maand, na ruim acht jaar soebatten over wie waar geplaatst wordt en wie gaat betalen, is nu eindelijk de knoop doorgehakt bij de inrichting van het nieuwe Netherlands Joint Forces Command en zal het in 2017 (!) aangeboden organisatiemodel (voorzien van taak- en functiebeschrijvingen, opgesteld en afgestemd met de stakeholders (DOPS, PV en SHAPE) ingevuld worden.

omhoog tot minimaal 50.000. Dat zijn niet zomaar burgers in een militair pak, maar mensen die de basis van de krijgsmacht begrijpen en het idioom beheersen. Uiteraard zullen ze altijd nog dingen moeten leren. Het Dienjaar Defensie en Defensity College zijn prima initiatieven, maar zetten qua aantallen geen zoden aan de dijk. En zij die de stap nemen krijgen te horen dat ze 8-18 maanden moeten wachten voordat ze de militaire opleiding in kunnen. Dat is zeker niet de collega's aan te rekenen die deze activiteit managen, maar dit betreft

de gehele organisatie van het kunnen kleden, opleiden en plaatsen van deze reservisten.'

Veel reservisten zijn eigenlijk semiprofs, of de facto beroeps?

'Voor een deel is dat zeker zo. En met de personeelsmodellen die Defensie nu hanteert zal zij het niet redden. Bij BReS hebben we geprobeerd met convenanten met het Rijk, provincies en waterschappen het personeel de mogelijkheid te bieden ook voor Defensie te werken. In het kader van reciprociteit zouden defensiemedewerkers dan elders gedetacheerd kunnen worden. De convenanten zijn er gekomen, maar daar is vervolgens inhoudelijk nooit meer iets mee gedaan. En juist nu in deze tijd kun je vaststellen, met alle personele uitdagingen die niet alleen Defensie parten spelen, maar

Menigeen zal het met mij eens zijn dat het reservist zijn geen werk is maar een soort van roeping

ook gezondheidszorg, politie, brandweer en ga zo maar door, dat dit een model had kunnen zijn om in ieder geval de grootste nood te lenigen, wanneer je daar tijdig mee gestart zou zijn om ervaring op te doen. Defensie hanteert echter de achterhaalde definitie van samenwerken 'als jij doet wat ik zeg, zijn we aan het samenwerken', dat wil zeggen: het moet op de defensiemaniër en onder defensievoorwaarden gebeuren. Dat is ouderwets denken en niet meer houdbaar in onze moderne samenleving. Ook de krijgsmacht zal bereid moeten zijn en in staat gesteld moeten worden zich aan te passen aan mensen en organisaties met wie zij wil samenwerken. Bij Defensie heerst nog te veel de opvatting dat er bijvoorbeeld in voorkomend geval een noodverordening van kracht wordt en er simpelweg directief gevorderd kan worden en dat er nu geen effort in hoeft te worden gestoken.'

Communiceren Defensie en maatschappij wel met elkaar?

'Het gaat allemaal heel voorzichtig. Zo schrok Defensie van de maatschappelijke ophef die ontstond toen zij van een actuele militaire dreiging sprak en

waterde dat af naar geopolitieke dreiging, zodat niet gedacht kan worden dat de bal alleen bij de krijgsmacht ligt. Tevens verkondigt Defensie dat zij niemand wil verplichten dienst te nemen. Maar reservisten hebben een intrinsieke motivatie, die komen heus wel opdagen als de nood aan de man is. De krijgsmacht kan nog veel winnen bij de directe dialoog met bedrijven en de reservistendoelgroep. Elk OPCO heeft zijn eigen personeelsbeleid en uitvoeringsregelingen ten aanzien van reservisten. Richt het zo in dat een reservist die vandaag aanbelt over drie maanden weet of hij aangenomen wordt. En waarom moet iemand die meer dan twaalf maanden de dienst uit is helemaal opnieuw beginnen in sommige disciplines? Dat is niet meer van deze tijd. Hetzelfde geldt voor het toekennen van het duurzaamheidsbudget aan reservisten: waarom hierbij de hoogte van dit budget wel naar rato van het aantal gewerkte uren bepalen en bij de beroepscollega's en burgers – ook voor hen die parttime werken (meer dan 24 uur) – niet? Ook niet als collega's uit deze laatste categorie pas net een paar maanden in dienst zijn? Het zal overigens geen verbazing wekken dat omtrent het berekenen van deze uren bij deze en gene dan ook weer verschil van inzicht ontstaat met als gevolg weer een 'berg' aan bezwaarschriften. Vroeger heette dat, enigszins parafraserend: 'bewust ongeschikt maken voor de dienst'.

Defensie moet laten blijken de moed te hebben om een stap naar voren te doen, alles in het werk stellen om een einde te maken aan het wij-zij denken van beroeps tegen reservisten en reservisten niet wegzetten als de grote graaiers. Behandel reservisten gelijkwaardig als beroepscollega's en geef ze waar ze recht op hebben, zoals bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk. Een Nederlandse reservist heeft toch ook ten minste in deeltijd het militaire werk gedaan en hierover dezelfde pensioenpremie afgedragen als zijn beroepscollega? Waarom krijgt een reservist dan geen Uitkering Gewezen Militairen?'

Wat betekent de discussie over de dienstplicht in het reservistendossier?

'Het zal nu wel duidelijk zijn dat de huidige organisatie dit in elk geval nooit aankan. Zelf werd ik als dienstplichtige ondergedompeld in de cultuur en het systeem van de Limburgse Jagers. We kregen bepaalde normen en waarden mee en ontwikkelden loyaliteit jegens de organisatie. Mensen die nu binnenkomen kennen dat gevoel niet meer. Dat is

ongetwijfeld ook een generatie gerelateerd aspect. In dit verband gaat het dan vaak om de kreet 'cafetariamodel': welk voordeel kan ik uit deze betrekking halen om mezelf te verbeteren (competenties of wellicht status) en als je daar klaar mee bent ga je weer verder, dat wil zeggen: verlaat je de organisatie. Die voorbeelden zijn er al.

Er komen sowieso nog steeds te weinig kandidaten binnen. De veelgehoorde term 'flexibele schil' suggereert dat opschaalbare personeelscapaciteit alleen aan de buitenkant van de organisatie zit, maar het zit juist door heel Defensie heen. Overal zijn schaalbare competenties nodig. Neem dus een rudimentair model en ga bouwen op reservisten. Hanteer een duidelijk narratief en mensen weten wat ze moeten doen. Durf tegelijkertijd mensen die niet functioneren van hun post te halen.

Ik heb in velerlei overleggen en bij veel gelegenheden gesteld: Defensie heeft door de mogelijkheid van inzet van reservisten binnen het AMAR een heel bijzondere mogelijkheid om talent en competenties de organisatie binnen te halen. Omarm dat gegeven, erken en waardeer deze capaciteit dienstovereenkomstig en je zult zien welke verrijking tot stand komt.'

Hebben we conceptueel nog helder wat een reservist is? Zijn het allemaal specialisten, semi-militairen?

'Uiteraard zullen we ook de ouderwetse 'gevechts-reservist' nodig hebben als we gevechtskracht willen leveren. De kracht zit hem ook in de combinatie. Dat is mijns inziens het unieke aan het hebben van reservisten. Nu komen er zowel jonge reservisten binnen via Defensity College of het Dienjaar. Daarnaast treden ook 40ers en 50ers toe om hun diensten aan te bieden.

In grote lijnen zie je door de jaren heen het volgende patroon: je wordt reservist en 'gaat je ding doen'. Je doet ervaring op, je leert de organisatie kennen, vice-versa, je wordt bekwaam in het militaire denken en handelen. Vervolgens word je voor steeds meer werkzaamheden en activiteiten benaderd en ga je steeds meer tijd aan Defensie besteden, en wordt het ook een groter deel van je dagelijkse/wekelijkse tijdsbesteding. Wat aldus ontstaat is het bekende systeem van 'gaten dichtlopen', want overal in de organisatie zijn grote tekorten aan zowel competenties als aan capaciteiten. Het personeelslogistieke systeem en de arbeidsvoorwaardelijke omstandigheden dateren echter in de basis nog steeds van 40 jaar geleden en die

waren en zijn niet ingericht om deze manier van werken effectief en efficiënt te faciliteren. Ik noem alleen maar het feit dat de appellijst van de reservist nog steeds met de hand (!) verwerkt en gemueteerd wordt. Met alle fouten van dien. Daarbij is er zowel 'in de lijn' als op de HR-afdelingen binnen de defensieonderdelen weinig of geen kennis omtrent 'de reservist' aanwezig. Binnen DCHR bijvoorbeeld is minder dan letterlijk een handvol medewerkers bekend met de 'ins-and-outs' waar het de reservist betreft. Al deze aspecten leiden ertoe dat met de huidige aantallen reservisten de uitdagingen al enorm zijn. Het hoeft geen betoog om te bedenken wat de gevolgen zijn als Defensie met deze systemen en kennis het reservistenvolume met een factor 10 laat groeien.'

Veel militairen missen de organisatie als zij met leeftijdsontslag zijn gegaan

'Het werk als zodanig en het werken met de collega's is en blijft iets bijzonders. Menigeen zal het met mij eens zijn dat het reservist zijn geen werk is maar een soort van roeping. Je kunt dit werk ook in geen enkele andere organisatie vinden en doen. Dat ga ik zeker missen. Wat ik zeker niet ga missen is de wijze waarop de defensieorganisatie gemanaged wordt. Dat gaat op enig moment zo 'in de pijp branden' dat je alleen nog voor de mogelijkheid om te werken met je directe collega's doorgaat, maar niet voor de organisatie. De uitdagingen die op defensie afkomen zijn groot. Naar mijn overtuiging is de beschikbaarheid en de bereidheid van mensen om als reservist actief te worden en te blijven van groot belang om deze uitdagingen aan te kunnen. Om dat mogelijk te maken zijn er echter wel stevige veranderingen nodig die de voorwaarden scheppen. Daar komt geen rocket science aan te pas, maar het is, in goed Nederlands, een zaak van 'common sense and ownership'.

GOV|MHB – ProDef – CMHF

Algemene Ledenraad ALR

Belangenbehartiging is een van de statutaire doelstellingen van de KVNRO en was de voornaamste reden voor de oprichting van de vereniging in 1917. Door de jaren heen heeft de behartiging van de belangen op verschillende manieren plaatsgevonden, zoals door het onderhouden van contacten met de verschillende krijgsmachtdelen, het beïnvloeden van de publieke opinie middels ingezonden stukken in kranten en tijdschriften en lobbyen bij Kamerleden en hun entourage. Tijdens de hoogtijdagen van de vakbonden van dienstplichtige militairen, de AVNM (Algemene Vereniging van Nederlandse Militairen) en de VVDM (Vereniging voor Dienstplichtig Militairen) in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw zat de KVNRO tezamen met deze twee vakbonden bij de minister van Defensie aan tafel voor de behartiging van de belangen van dienstplichtigen en (aspirant) reserve officieren, waaronder arbeidsvoorwaarden.

De opschorting van de opkomstplicht in 1996 leidde tot de opheffing van de AVNM en VVDM die geen belang meer te dienen hadden. De KVNRO bleef alleen over en verloor haar bijzondere positie om rechtstreeks met de minister aan tafel te zitten om te praten over arbeidsvoorwaarden. De KVNRO werd gedwongen zich te voegen naar het model zoals dat voor het beroepsdeel van de krijgsmacht gold en zich aan te sluiten bij een van de grote vakcentrales. In navolging van de andere categorale officiersverenigingen, KVMO (Koninklijke Vereniging van Marineofficieren) en NOV (Nederlandse Officieren Vereniging) sloot de KVNRO zich aan bij de sector Defensie van CMHF (Centrale van Middelbare- en Hogere Functionarissen). De belangenbehartiging kreeg daarmee een indirect karakter. CMHF sector Defensie behartigde de belangen voortaan en het was aan de vertegenwoordiger namens de KVNRO in het sectorbestuur om voor de reserve officier belangrijke punten op de gespreksagenda met de leiding van het ministerie te krijgen. Om de krachten van de drie vereniging binnen de sector Defensie te bundelen en ook het middelbaar- en hoger burgerpersoneel (MHB) van

Defensie daarbij te betrekken is in 2009 besloten tot de oprichting van GOV|MHB (Gezamenlijke Officieren Verenigingen | Middelbaar- en Hoger Burgerpersoneel) een koepelvereniging waarvan de KVMO, NOV en KVNRO lid werden en ook de VMHB (Vereniging voor Middelbaar- en Hoger Burgerpersoneel) zich aansloot. De laatste hief zich bij die gelegenheid ook meteen op zodat de individuele burger leden rechtstreeks lid werden van de koepelvereniging. Deze koepelvereniging vormde vervolgens de sector Defensie namens CMHF. Per 1 januari 2026 zal GOV|MHB haar naam en interne structuur wijzigen. GOV|MHB zal verdergaan onder de naam ProDef (Professionals van Defensie). Dit wordt dan een echte koepelvereniging waar alleen verenigingen bij aangesloten kunnen zijn. De individuele burgerleden van GOV|MHB zullen overgaan naar een (op)nieuw op te richten vereniging voor middelbaar- en hoger burgerpersoneel bij Defensie.

Het bestuur van GOV|MHB bestaat thans uit vertegenwoordigers uit de hoofdbesturen van de aangesloten verenigingen. Dat blijft zo. Voor de KVNRO heeft HB-lid maj b.d. Jan Haitsma zitting

in het bestuur. In deze positie heeft Jan de afgelopen jaren enige successen kunnen boeken op het gebied van gelijkschakeling van regeling voor beroepspersoneel en reserveofficiëren en reservisten in het algemeen, zoals het nadienjaar voor reservisten en de erkenning en nabetaling van nimmer toegekende verlofdagen.

Vanuit de leden (aangesloten verenigingen en individuele burgerleden) zijn vertegenwoordigers aangewezen om zitting te hebben in de Algemene Ledenraad (ALR) en uit dien hoofde het bestuur van GOV|MHB conform de wet te controleren en mede beleidsbepalend te zijn voor de koers van GOV|MHB. Dat blijft in de nieuwe structuur ook zo. De KVNRO heeft op basis van haar ledental twee vertegenwoordigers in de ALR, te weten ondergetekenden. Bepaald is dat één lid een actieve status als reserve officier dient te hebben en één lid dient een post-actieve status als reserve officier te hebben. Maj Henk van de Kraats zal over enige maanden met FLO gaan. Hij heeft het HB daarom laten weten dat hij zijn lidmaatschap van de ALR uiterlijk per datum FLO ter beschikking stelt met het verzoek een nieuw lid met actieve status voor te dragen om zitting te nemen in de ALR. Het HB is dus op zoek naar een enthousiast lid met actieve status als reserve officier dat de komende jaren zitting wil nemen in de ALR en mede bepalend wil zijn voor de rechtspositie van reservisten en reserve officieren in het bijzonder. Daarnaast wordt een mooi inkijkje verschaft in het proces van

arbeidsvoorwaardenoverleg op hoog niveau. De tijdsbesteding bestaat uit twee vergaderingen van de ALR per jaar op een middag in juni en een middag in november/december. Voorbereiding voor deze vergaderingen kost wat inleestijd. Daarnaast is er op ad hoc basis afstemmingsoverleg tussen de KVNRO-leden van de ALR onderling en met de vertegenwoordiger in het bestuur. Al met al heel overzichtelijk. Mocht u als lid geïnteresseerd zijn, meldt u zich bij het HB. Ervaring met de materie is geen vereiste, bereidheid om deze materie eigen te maken wel.

Henk van de Kraats en Jan Kreuger

Beste actief dienende collega's

Als u dit artikel gelezen heeft en u denkt: "dat is wat voor mij", meldt u dan aan. Dat kan bij ledenadministratie@kvnro.nl

Meer dan van harte aanbevolen!

Gesprek met Diederik

momenteel op uitzending in Zuid-Korea

Je hebt eerder dit jaar een stukje geschreven in Prodef, voordat je vertelt waarom je dat gedaan hebt vertel eerst eens hoe je uitzending bevalt en wat je daar eigenlijk doet.

De uitzending bevalt uitstekend. Ik zit hier met heel fijne internationale en Nederlandse collega's. Iedereen is van huis en probeert het beste ervan te maken merk ik. Veel internationals waarmee wij werken zijn hier met hun gezin en wij niet, dus gedragen wij ons als Nederlanders onder elkaar maar een beetje als een familie. We hebben de luxe dat iedereen een eigen volledig uitgerust appartement en ook een eigen civiele auto ter beschikking heeft, dus we zitten niet op elkaars lip. Maar we trekken wel veel met elkaar op.

Voordat ik toekom aan het uitleggen van mijn taken eerst even in het kort iets over de missie zelf. De twee Korea's zijn ontstaan aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Tijdens het verslaan van Japan in de Indo-Pacific regio is in 1945 het noordelijk deel bevrijd door de Sovjet-Unie en het zuidelijke deel door de Verenigde Staten. Dus goed vergelijkbaar met het ontstaan van West- en Oost-Duitsland. In 1950 heeft het noordelijk deel het zuidelijk deel aangevallen met tot doel om er weer 1 Korea van te maken. De Verenigde Naties hebben in een aantal resoluties dit veroordeeld en de Verenigde Staten het commando gegeven om samen met de internationale gemeenschap Zuid-Korea te helpen. Dit is een goed voorbeeld van een 'frozen conflict'. In 1953 is er geen vredesakkoord gesloten, maar een wapenstilstand afgesproken. Dus het is formeel nog oorlog hier. Nederland heeft in de periode van 1950-1954 bij elkaar ongeveer 5.300 militairen laten deelnemen, waarvan er ongeveer 125 zijn gesneuveld. Sinds 2025 is Nederland weer met militairen betrokken bij het United Nations Command (UNC) dat samen met het Combined Forces Command (CFC) en United States Forces Korea (USFK) onder bevel staat van een Amerikaanse viersterren generaal. Een beetje vergelijkbaar met de NAVO, die ook altijd onder bevel staat van een Amerikaanse viersterren

generaal. Ondanks dat wij als Nederland bij UNC werkzaam zijn heeft de UN maar weinig met de missie te maken, omdat wij dus vallen onder het bevel van de Verenigde Staten.

Ik werk hier als Human, Peace & Security Chief Advisor (HPSA) en in Nederland noemen we dat Gender Adviseur. Ik ben er eigenlijk wel blij mee dat het deze jobtitle heeft, omdat ik als adviseur in een briefing vaak maar een kort moment krijg om mijn punten in te brengen en het woord 'gender' niet afleidt waar het in de basis om draait. Namelijk, dat een conflict of crisis vaak een verschillend effect heeft op mannen, vrouwen, jongens en meisjes en bijvoorbeeld ook op arm of rijk of woonachtig in een dorp of stad. Mijn boodschap is

dat militairen dit verschil in effect kunnen 'exploiteren' bijvoorbeeld omdat mannen, vrouwen en kinderen misschien een verschillend reispatroon hebben en dus verschillende dingen onderweg zien. De een gaat bijvoorbeeld met het openbaar vervoer en de ander met de auto of fiets naar het werk of blijft rondom de woning of school actief. Door nu iedereen bij de 'intel collection' te betrekken wordt de situational awareness en understanding vergroot en daarmee ook het verbeteren van de veiligheid van de eigen troepen of het benutten van kansen om de tegenstander te verzwakken. Door de gehele gemeenschap te betrekken kunnen we ook makkelijker risico's 'mitigeren', zoals het verkleinen op de kans van seksueel geweld, dat overigens zowel voorkomt tegen mannen en vrouwen. Helaas vaak ook als onderdeel van een militaire en politiek strategie.

Uiteindelijk willen we niet dat onze troepen vervelende dingen uithalen met bijvoorbeeld krijgsgevangenen of mensen die op de vlucht zijn. In Korea relevant omdat in Noord-Korea jongens en meisjes vanaf ongeveer 14 jaar een militaire opleiding volgen en als het conflict eventueel zou oplaaien internationale en lokale militaire eenheden bijvoorbeeld te maken zullen krijgen met jonge kwetsbare krijgsgevangenen. Heel vaak krijg ik met deze uitleg direct van collega's bijval omdat men direct begrijpt dat het toepassen van het genderperspectief in militaire operaties een forcemultiplier is. Door het emancipatoire karakter dat in dit thema is opgesloten niet actief te benoemen merk ik dat het onderwerp makkelijk wordt geaccepteerd, dus ook binnen de Amerikaanse militaire bevelstructuur. Aandacht geven aan het forcemultiplying effect geeft ook positieve energie aan een andere doelstelling, namelijk het vergroten van de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen. Vaak leg ik de verbinding met diversiteit en inclusiviteit. Om bijvoorbeeld passend om te gaan met de civiele omgeving of met vrouwelijke krijgsgevangenen, maar ook met ouderen die in deze cultuur met respect worden

behandeld, zal je voorin je operaties dus een team moeten hebben dat bestaat uit een balans in mannen, vrouwen en leeftijd en tevens culturele achtergrond. Vooral ook handig als je inlichtingen wil vergaren omdat dit factoren van invloed zijn bij het opbouwen van rapport.

Niemand wil door collega's bijvoorbeeld zelf op leeftijd, afkomst of geslacht gediscrimineerd worden, dus zal je daar als commandant wat mee moeten tot behoud en groei van de diversiteit in de eenheden. Kijk, misschien mag een Amerikaanse militaire commandant momenteel niet heel actief met dit thema bezig zijn, maar we moeten de Verenigde Staten echt nageven dat in uitvoering het een super sociaal gediversifieerde krijgsmacht is. Leeftijd, geslacht, kleur, achtergrond het komt allemaal in ruime aantallen en in alle rangen voor, zelfs op generaal niveau is dat zo.

Wij in Nederland praten en schrijven er wel over, maar als het op uitvoering aankomt kunnen wij echt nog wel wat leren van andere landen zoals de Verenigde Staten. Door hen dit compliment te gunnen lijkt het er soms op dat mijn HPSA werk hier makkelijker geaccepteerd wordt dan in Nederland, terwijl je in eerste instantie misschien zou denken dat Nederland vooroploopt.

Verder ben ik tevens Senior Nationaal Vertegenwoordiger (SNR) wat ik als oud-dienstplichtige een erg eervolle taak vind om uit te voeren. In 1982 ben ik opgekomen bij het regiment Stoottroepen, wat toen een Pantserinfanteriebataljon was, en ik kon indertijd absoluut niet vermoeden zo'n mooie rol ooit een keer te mogen vervullen.

Kan je toelichten waarom je een artikel in Prodef schreef?

Opgeleid als bedrijfseconoom, bedrijfskundige en accountant en gepromoveerd in sociale wetenschappen en waarschijnlijk ook voortkomend uit mijn karakter, heb ik de gewoonte om positief kritisch naar zaken te kijken en als ik denk dat iets niet klopt dit ook met betrokkene te bespreken. In mijn werkzame leven in de financiële kolom heb ik regelmatig gediscussieerd over hoe cijfers te publiceren. Ik heb tevens geuniformeerd bij de Politie gewerkt en bij beide werkzaamheden is het belangrijk om je rug recht te houden. Sommige mensen vinden dat je dan eigenwijs bent of star. Met mij kan je echt alle kanten op en er zijn vele

synoniemen voor woorden te vinden en taal doet ertoe, dus ik pas graag een ander woord toe als iemand dat woord fijner vindt klinken.

Echter, ik vind 'normatieve professionaliteit' en integriteit echt heel belangrijke waarden, zeker voor ons militairen, omdat wij toch een overheidsorganisatie zijn die ook nog eens in een hoog geweldspectrum werkzaam zijn en dus het vertrouwen moeten blijven verdienen en het goede voorbeeld moeten geven aan de maatschappij. Dus ik stel harde grenzen aan de mate waarin ik professioneel wil meebewegen. Vaak blijkt dat er een parallel is te trekken in de mate waarop druk wordt uitgeoefend en de redelijke grenzen van een casus om in een toelaatbare zone te blijven. Ik ben dus fan van de filosofe Hannah Arendt en laat mij door haar inspireren.

Wie is Hannah Arendt en waarom is ze volgens jou relevant?

Ik moet even een aanloopje nemen en kom zo bij Hannah Arendt uit. Zo rond het jaar 2010 viel het mij samen met andere collega's op dat wat we nu nog reservisten noemen door werkgever geen vakantieverlofrechten kregen toegewezen. Voortkomend uit de dienstplicht is dat te begrijpen, als iemand misschien eens in de zoveel jaar voor 1 of 2 weken op herhaling kwam. Maar nu deze groep militairen structurele activiteiten uitvoert, vonden wij dat werkgever met het achterhouden van verlofuren toch wel onrechtmatig handelde. Ik ben de jaren erna niet bij het verlofurendossier betrokken geweest, maar nadat werkgever in 2024 samen met de bonden zonder ons bij het dossier actief te betrekken EU-richtlijnen schond en interne adviezen blijkbaar ook van de door haarzelf ingehuurd Landsadvocaat terzijde schoof, ben ik mij met vele anderen weer met dit dossier gaan bemoeien. Tevens ben ik mij verder gaan verdiepen in overige arbeidsvoorwaardenverschillen. Dat is makkelijk, want toen duidelijk werd dat ik op uitzending zou gaan ben ik gaan opletten hoe zo'n traject in zijn werk gaat. In dat Prodef artikel ben ik daar uitvoerig op ingegaan.

Tijdens mijn promoveren op het thema 'normatieve professionaliteit' heb ik een 'participant observation' methodiek toegepast en dat ben ik nu ook aan het toepassen. Het is simpel, mijn eigen ervaring is onderzoeksoutput en dit samengevoegd met ervaringen van anderen leiden tot conclusies

en aanbevelingen. Mijn conclusie is dat werkgever onderscheid maakt in arbeidsvoorwaarden tussen geüniformeerd defensiepersoneel, ook als de werkzaamheden hetzelfde zijn. Ik doe in de missie hetzelfde werk als overig militair personeel, maar toch heb ik minder goede arbeidsvoorwaarden. Verder dat collega's als legitieme reden aangeven dat interne regels dit verschil rechtvaardigen. Juist omdat men interne regels aanhaalt maakt dit dat werkgever zich schuldig maakt aan 'institutionele discriminatie'. Ik vind dit zelf een vervelende term om te gebruiken en begrijp daarom heel goed dat anderen dit ook zo vinden. Maar laten we 'het beest in de bek kijken' en zeggen wat we zien. Nu kom ik aan bij Hannah Arendt (1906-1975). Een deel van haar werk gaat over hoe werknemers en dus ook ambtenaren gedachteloos hun werkzaamheden kunnen uitvoeren en dat misschien op technische gronden ook uitstekend doen, maar waarbij

de output van dat handelen normatief niet deugd. Haar voorbeelden komen voort uit haar ervaringen in de Tweede Wereldoorlog waarbij velen gedachteloos hebben meegewerkt aan de moord op miljoenen mensen. Vertaald naar het heden kan je als voorbeeld nemen dat ambtenaren denken goed te handelen, terwijl de output van hun werk negatief uitpakt bij bijvoorbeeld de slachtoffers van het Groningse gasdossier of de Toeslagaffaire. Dit brengt mij op het volgende Jan. Wij hebben de afgelopen jaren samen een aantal defensie topfunctionarissen gesproken. Wat wij uit deze gesprekken kunnen concluderen is dat net zoals de top die betrokken is bij het gasdossier en de toeslagaffaire, ook de defensietop vindt dat het onrecht moet stoppen. Maar dat lukt maar niet. Is het dat wij de defensietop niet serieus kunnen nemen, of is het dat de daadwerkelijke macht om het onrecht te stoppen gezocht moet worden in de uitvoeringslaag? Daar komt Hannah Arendt weer om de hoek kijken, omdat blijkbaar de gedachteloosheid van het handelen in de uitvoering ertoe bijdraagt dat issues niet vlot worden opgelost.

Kan je een voorbeeld noemen waarom issues niet vlot worden opgelost?

Een reden waarom issues niet vlot worden opgelost, is omdat het lerend vermogen van de organisatie op dit terrein blijkbaar ontoereikend

is. Een voorbeeld hiervan is dat Collega's bezwaar kunnen maken tegen een werkgeversbesluit bij de afdeling Dienstencentrum Juridische Dienstverlening (JDV). Deze afdeling heeft als wapenspreuk: "da mihi factum, dabo tibi ius", dat als betekening heeft: "geef mij de feiten, dan geef ik u het recht."

Echter, JDV valt natuurlijk zelf onder het bestuursorgaan en daardoor hanteren zij de Algemene Wet Bestuursrecht waardoor JDV de reactie op het bezwaar door het bestuursorgaan, dus defensie zelf, laat formuleren. Volstrekt logisch, maar de wapenspreuk doet anders vermoeden. Degene die bezwaar maakt denkt misschien dat JDV onafhankelijk toetst of een besluit rechtmatig is. Daar kan je dus niet zomaar vanuit gaan. Het klinkt onaardig, maar doordat JDV lange doorlooptijden kent vertraagt dit dus het lerend vermogen van de organisatie enorm omdat velen als ze eindelijk van JDV een uitspraak ontvangen niet de energie meer hebben om in beroep te gaan bij de Rechtbank. Die dan overigens ook weer vaak in het voordeel van werkgever beslist omdat na de Toeslagaffaire is gebleken dat de Rechtbanken zich niet kunnen voorstellen dat een overheidsorgaan bewust mensen benadeelt. Conclusie is dat er te weinig juridische feedback op het handelen van werkgever komt waardoor deze zich dus niet vlot kan of hoeft te verbeteren. Tja, dan kom je weer uit bij Hannah Arendt en de gedachteloosheid van het handelen van de mens.

Een ander voorbeeld waarom issues blijven hangen is omdat de militaire hiërarchie m.i. ten onrechte wordt toegepast als het bijvoorbeeld gaat over arbeidsvoorwaarden. Ik krijg vanuit de organisatie signalen. Veel bijval. Maar soms subtiel van een collega tegengas waarvan ik denk dat dit haar/zijn eigen initiatief is. Prima, we gaan dan het gesprek aan. Echter, soms ook direct van de leiding en zo is mij onlangs een gesprek aangezegd dat zal plaatsvinden na mijn missie. Militaire hiërarchie is volstrekt logisch als het aankomt op militair handelen. Vanuit mijn pantserinfanterie tijd weet ik zodra je het fluitje hoort, spring je met zijn allen uit de loopgraaf en ga je naar voren. Ik had zelf zo'n fluitje en werd geacht te leiden. Echter, als het aankomt op arbeidsvoorwaarden zijn we niet in de loopgraaf actief, dan zijn we allen (oud) ambtenaar bij een groot ministerie. Hiërarchische druk is dan ongewenst. Het is prima als een leidinggevende over iemand denkt; wat een recalcitrant type. Maar dan gelijktijdig denkt; het is wel de mijne. Binnenkort is de flexibele schil misschien wel de grootste

groep (oud) defensiemedewerkers. Dus ga aan de slag en ga vóór ons de flexibele schil staan en kom voor ons op en laat de militaire hiërarchie erbuiten. Ik denk dat dit de geloofwaardigheid van werkgever ten goede komt en de uitdrukking “vertrouwen komt te voet en gaat te paard” hier wel van toepassing is. Dus voorkom dat er erosie optreedt in het vertrouwen in werkgever. Niet alleen bij ons die zich al tientallen jaren met defensie verbonden voelen, maar ook bij collega's die zich 'slechts' enkele jaren geleden bij 'de familie' hebben aangesloten. Relevant omdat we in een tijd leven dat defensie intensief aan het werven is om de flexibele schil te vergroten. Velen kunnen zich waarschijnlijk niet voorstellen om in een loopgraaf terecht te komen en laten we ook hopen dat dit nooit meer nodig zal zijn, maar als 1 ding belangrijk is voor een effectief militair optreden dan is het wel vertrouwen hebben. Niet alleen in elkaar maar vooral ook in de leiding.

Een voor mij bekende zienswijze, Diederik. Ik ben benieuwd hoe collega's hiernaar kijken dus ze mogen hier zeker op reageren.

Heb je nog iets anders dat je wil delen?

Wat mij in de werving van de flexibele schil opvalt, is dat het bijna alleen maar gaat om nieuwe aanwas. Ik ken de getallen niet, maar verwacht dat we in Nederland nog tienduizenden oud-dienstplichtigen en andere oud-militairen hebben die een intensieve militaire opleiding hebben gehad. Daarom begrijp ik - en velen met mij - ook niet waarom wij zo rond de leeftijd van 62 en 63 jaar verplicht weg moe(s)ten. Voor vele militaire werkzaamheden is leeftijd helemaal niet relevant. Iemand die in 1980 bijvoorbeeld een groot rijbewijs bij defensie haalde om op een viertonner te rijden, kan vandaag de dag met een opfrisopleiding vast weer op een militair voertuig rijden. Waarschijnlijk kunnen diegenen, als daar dan eventueel behoefte aan is, heen en weer naar het Oosten rijden. Relevant, want nu wordt verwacht dat commerciële bedrijven dit deels zullen doen, maar we weten ook dat veel chauffeurs zelf uit het Oosten komen en dan gedurende een conflict in eigen land actief zullen zijn.

Jij en ik spraken eerder met Staatssecretaris Gijs Tuinman hierover en spraken af dat ook naar deze zeer gemotiveerde groep 'sleepers' van militair potentieel wordt gekeken. Maar misschien moeten we het ook niet aan de bestuurslaag overlaten. Er zijn commerciële militaire aanbieders actief, dus als dat kan, dan kunnen wij onszelf ook organiseren lijkt mij. We hebben met zijn allen hier genoeg militaire in combinatie met civiele ervaring voor. Kijk, het Ministerie van Defensie dat zijn wij en de weerbaarheid van Nederland is van ons allemaal.

Diederik, bedankt voor dit interview. Op het moment dat dit artikel wordt geplaatst ben je in je laatste weken van je missie en keer je gauw weer veilig terug in Nederland.

Ik doe hierbij de oproep aan lezers om te komen met suggesties hoe wij ons als 'sleepers' zouden moeten activeren om ons voor de weerbaarheid van Nederland in te zetten.

Jaarkalender NRFK-activiteiten

Deze activiteiten staan open voor deelname door leden van de KVNRO en AVRМ. Maak je keuze(s) en meld je alvast aan!

Sunsetmars

op zaterdag 17 januari 2026

De Sunset March is sinds 19 oktober 2014 een dagelijks eerbetoon aan de geallieerde militairen die gevochten hebben voor de vrijheid van Nederland. In Nijmegen is een nieuwe stadsbrug gebouwd: de Oversteek, vlakbij het deel van de Waal waar op 20 september 1944 Amerikaanse militairen tijdens operatie Market Garden de Waal zijn overgestoken. Tijdens deze zogenaamde Waalcrossing zijn 48 geallieerde militairen omgekomen.

Zie <https://www.sunsetmarch.nl/en/welcome>
Veteraan van de dag is Ikol Van de Kreeke. Speciale gasten zijn de Korpscommandant Natres, Ikol Slegers, en de Plaatsvervangend Inspecteur Reservepersoneel CLAS, kol Stallmann. Aanmelden, ook voor niet NFK-leden, is mogelijk tot en met 15 januari 2026 via sunsetmars@nrfk.nl Er zijn geen kosten aan deze activiteit verbonden.

De AOSOML

van vrijdag 20 tot en met zondag 22 februari 2026 in Clerveaux

Voorheen bekend onder de naam ASORL Nachtpatrouille (Marche International), een leuke, meerdaagse ontspannen, deels nachtelijk activiteit, waarin een beroep op je algemene kennis als militair en kennis van militaria in de ruimste zin van het woord. Natuurlijk wordt je oriëntatie vermogen als vanouds ook weer op de proef gesteld. Deze activiteit wordt verzorgd door onze collega's in Luxemburg.

Kijk op de site van de AVRМ (<https://avrm.nl/asorl-nachtpatrouille-luxemburg>) voor het programma. Gratis deelname bij aanmelding van een team. Geen lid van de AVRМ of de KVNRO? Geen probleem; we maken je gratis lid! Aanmelden op: nachtpatrouille@nrfk.nl

40-jarig lustrum AVRМ

op 17 april 2026

Op de Genm De Ruyter van Steveninckkazerne in Oirschot wordt het lustrum gevierd. Het belooft een (ont)spannende dag te worden met lezingen, sport, educatie en lekker eten. Later krijg je in een aparte mail hierover veel meer informatie, maar blok deze datum in je agenda.

NFK-Koningsfeest

op vrijdag 24 april 2026

Voor het derde jaar op rij zal het NFK-Koningsfeest plaatsvinden. De locatie is de Grebbelounge in Renswoude (langs de A12 nabij Veenendaal). Meer informatie en de mogelijkheid tot aanmelden worden binnenkort bekend. Reserveer alvast deze datum in uw agenda.

Vriendendag

bij de Historische Collectie Korps Nationale Reserve Harskamp op zaterdag 2 mei 2026

Voor meer informatie, zie de website www.hc-korpsnationalereserve.nl

NFK/AVRМ

Long Distance Patrol

van 11 t/m 19 september 2026

Het sportieve paradepaard van de NFK. De LDP is een onvergetelijke ervaring, waarbij teamwork centraal staat. De uitdagende route bestaat uit zeven wandeldagen, waarbij we dagelijks 10 tot 17 km afleggen met hoogteverschillen van 500 tot 1200 meter. Je overnacht in je eigen tentje. Je bent één met de natuur en je hebt hier respect voor. Veiligheid staat voorop, daarom volgen de lopers bekende paden en routes. Wil je een indruk krijgen van hoe dit eruit kan zien? Bekijk dan de video op de site van de AVRМ: <https://ldp.avrm.nl/>

4-daagse van Nijmegen

van 15 t/m 18 juli 2026

Actieve reservisten en beroepsmilitairen lopen gezamenlijk in detachementsverband de 107e Vierdaagse van Nijmegen onder leiding van Ikol Jos Oostdam. Legering geschiedt op Heumensoord. Wegens de start van de inschrijving wordt aanmelding in januari 2026 via detco4daagse@nrfk.nl van harte aangeraden.

NIEUW! Het ligt in de bedoeling dat individuele wandelaars of BD'ers onder leiding van sgt1 b.d. Eeuwe Geertsma bij voldoende animo (minimaal 10 aanmeldingen) gaan starten vanaf een camping in de buurt van Nijmegen. Inschrijven voor deelname vanaf de camping is mogelijk vanaf 1 januari 2026. Meer informatie, zoals locatie en prijzen, staan in een latere nieuwsbrief. Aanmelden kan via 4daagse.individueel@nrfk.nl

Vliegdag

op 30 juli 2026

Op het vliegveld van Eindhoven kan men zelf vliegen met een ervaren instructeur. Meer informatie volgt.

De 79e Airbornemars

op zaterdag 5 september 2026

Een eervolle eendaagse wandelmars (de grootste eendaagse ter wereld) waar de deelnemers al op vrijdag opkomen en tot en met zondagmorgen mogen blijven.

Zie voor meer informatie de site van de AVRМ (www.avrm.nl) en de site van de organisatie van de Airborne (www.airbornewandeltocht.nl). Aanmelden kan via airborne@nrfk.nl

Battlefieldtour Radarstelling Tiger

van 18 t/m 20 september 2026

Een meerdaagse BFT op Terschelling. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd in het luchtruim boven ons land een hevige strijd gevoerd tussen de geallieerde- en Duitse luchtmacht. Om de bommenwerpers die vanaf Engeland aankwamen zo snel mogelijk waar te nemen bouwde de Duitse Luftwaffe langs de Nederlandse kust tientallen observatieposten en radarstellingen. Zie voor meer informatie over aanmelden en kosten van deze tour: www.Battlefieldreizen.nl en op www.bunkersterschelling.nl

Battlefield Tour

De Slag om de Schelde (onder voorbehoud)

Uitgebreide informatie over aanmelden en kosten over deelname aan de BFT over deze historische slag en het programma van deze driedaagse volledig verzorgde BFT vindt u op de site van Battlefieldreizen: <https://www.battlefieldreizen.nl>

KKWSIM schieten en ZHKH

Beoefenen van de schietvaardigheid in de klein kaliber schietsimulator

op een nader te bepalen datum/plaats in Noord-, Midden- en Zuid-Nederland.

NRFK/AVRM/KVNRO concert

op 18 december 2026

Uitgevoerd door het Fanfare Korps Nationale Reserve bij Dorhout Mees in Biddinghuizen. Een prachtige onderhoudende avond met een hapje en een drankje. In het kader van binding voor iedereen en helemaal gratis.

Aankondiging

Algemene Vergadering KVNRO 2026

Op zaterdag 23 of 30 mei 2026 zal de Algemene Vergadering van de KVNRO worden gehouden op een nader te bepalen locatie in de provincie Utrecht. Reserveer alvast deze data in uw agenda.

Momenteel zijn de voorbereidingen in volle gang. Wilt u meewerken aan de voorbereiding en/of uitvoering ervan, meld u dan aan via utrecht@kvnro.nl

**Deadline kopij nummer 1 van 2026:
9 februari 2026**

Colofon

De Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserveofficieren (KVNRO) is opgericht op 22 december 1917 te Utrecht.

Lidmaatschap
KVNRO € 38,00 per jaar
Het lidmaatschap wordt elk kalenderjaar stilzwijgend verlengd.
Opzeggen dient te zijn gebeurd voor 1 december bij de ledenadministratie.

Ledenadministratie
ledenadministratie@kvnro.nl

Redactie
Maj b.d. Jan Haitsma
Lkol Jos Oostdam
redactiero@kvnro.nl
De redactie behoudt zich het recht voor om aangeleverde kopij aan te passen.

Aan dit nummer werkten onder andere mee:
Diederik, Hans Garrels, Jan Keuger, Henk van de Kraats en vele anderen.

www.nrfk.nl
www.kvnro.nl
www.avrm.nl

© De Reserveofficier

Overname van artikelen is enkel toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie en onder uitdrukkelijke vermelding van de bron. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de teksten in dit magazine.

Opmaak en druk
Kerkhove Beilen

Sunset Mars 2026

Op zaterdag 17 januari 2026 heeft de NRFK dit dagelijks eerbetoon in Nijmegen gereserveerd.

Kijk voor meer informatie over de Sunset Mars op:

<https://www.sunsetmarch.nl/en/welcome/>

Voor meer informatie over deze NRFK activiteit kunt u terecht op:

<https://nrfk.nl>

Daar kunt u zich ook aanmelden voor de oversteek.

